

Utlåtande 2009:48 RVI (Dnr 327-3055/2008)

Rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen kvartal 3 2008, äldreomsorg

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Från och med 1 juli 2006 är kommunerna enligt socialtjänstlagen (SoL) 16 kap. 6 f-h § skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte verkställts inom tre månader. Besluten ska rapporteras med personuppgifter till länsstyrelsen och kommunens revisorer. Rapporteringsskyldigheten gäller även alla avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet. Till kommunfullmäktige ska socialnämnden (eller motsvarande) lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten ska anges vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut. Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade. Rapportering ska göras en gång per kvartal.

Ändringen i socialtjänstlagen innebär att en kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, åläggs att betala en särskild avgift. Detsamma

gäller om kommunen inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller biståndet efter det att verkställigheten avbrutits. Sanktionsavgiften tillfaller staten. Det lägsta beloppet för en sanktionsavgift är 10 tkr och det högsta 1 mnkr. Sanktionsavgift fastställs av länsrätten efter ansökan från länsstyrelsen. När länsrätten fastställer sanktionsavgiften ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt anses vara.

I förslaget till Lag om valfrihetssystem (LOV) föreslås ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att kommunen får avvakta med att verkställa biståndsbeslut om den enskilde själv begär detta. Detta för att socialtjänstlagen inte ska begränsa den enskildes möjlighet att välja utförare.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat till länsstyrelsen, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 3 2008, se *bilaga*. För kvartal 3 2008 har stadsdelsnämnderna rapporterat totalt 70 beslut som inte hade verkställts inom tre månader. Under perioden har 18 av dessa beslut verkställts och 4 ärenden har avslutats varför det vid periodens slut den 30 september 2008 fanns 48 ej verkställda beslut att rapportera. Samtliga beslut avsåg särskilt boende. I tabellen nedan redovisas antalet beslut som inte var verkställda den 30 september 2008 per stadsdelsnämnd, samt om besluten inte verkställts på grund av resursbrist. Dessutom redovisas antalet ej verkställda beslut per stadsdelsnämnd vid tidigare rapporteringstillfällen kvartal 1 2008 och kvartal 2 2008.

Tabell 1. Antal beslut som inte var verkställda vid redovisningsperiodens slut per stadsdelsnämnd

SDN	31/3 2008	30/6 2008	30/9 2008	Enskilde tackat nej/ väntar på önskat bo- ende 30/9 2008	Resursbrist 30/92008
Bromma	11	14	16	16	0
Enskede-Årsta- Vantör	2	2	0	0	0
Farsta	2	3	3	2	1
Hägersten- Liljeholmen	8	6	11	11	0
Hässelby- Vällingby	1	0	0	0	0
Kungsholmen	8	6	7	7	0
Norrmalm	0	0	0	0	0
Rinkeby-Kista	0	0	1	1	0
Skarpnäck	0	0	1	1	0
Skärholmen	0	0	0	0	0
Spånga-Tensta	0	2	3	3	0
Södermalm	2	7	5	4	1

Älvsjö	0	1	1	1	0
Östermalm	0	1	0	0	0
TOTALT	35	41	48	46	2 *

* Felaktigt rapporterat som resursbrist till länsstyrelsen. Av respektive individrapport framgår att den enskilde har ett särskilt önskemål om boende.

Beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 9 december 2008.

Äldrenämnden godkänner stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut, kvartal 3 2008, och överlämnar rapporteringen till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har ingen erinran.

Mina synpunkter

Antalet beslut som inte verkställts inom tre månader har även vid detta rapporteringstillfälle ökat något jämfört med föregående kvartal. Alla beslut avser beslut om särskilt boende och i samtliga fall har den enskilde valt att vänta på ett önskat boende, alternativt tackat nej till erbjudet boende. Två av besluten har dock felaktigt rapporterats som resursbrist till länsstyrelsen. I bägge fallen framgår det dock av individrapporten att den enskilde har ett särskilt önskemål om boende.

Det faktum att den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende medför att många beslut inte kan verkställas inom tre månader. Detta innebär att om den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende riskerar ansvarig kommun vitesföreläggande enligt socialtjänstlagen.

Införandet av valfrihet kan visserligen innebära att fler väljer att ställa sig i kö och vänta på ett önskat boende. Samtidigt kommer den äldre att ha ett större utbud av boenden att välja emellan och är inte längre, vilket förekommit tidigare, hänvisad till de boenden som finns inom den egna stadsdelsförvaltningen.

I länsstyrelsens rapport ”Handläggning av ej verkställda beslut i äldreomsorgen” som publicerades i juli 2008, framgår att till och med den 30 juni 2008 hade 13 beslut från Stockholms stadsdelsnämnder anmälts till länsrätten. I sju av beslut har länsrätten meddelat domslut och i samtliga fall har stadsdels-

nämnderna tilldömts vitesföreläggande. Två av domarna har överklagats till Kammarrätten varav en dom har kommit där kammarrätten lämnat bifall till stadsdelsnämndens överklagan. I rapporten konstaterar länsstyrelsen att länsrätten i sina bedömningar lägger vikt vid om det av dokumentationen i ärendet framgår att kommunen gjort försök att erbjuda den enskilde bostad vid andra särskilda boenden än det som den enskilde ansökt om eller önskar komma till. Enligt Stockholms stads riktlinjer för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden (KF 2008-05-12) ska den enskilde alltid erbjudas ett alternativt likvärdigt boende om det inte finns en ledig lägenhet att tillgå på något av de boenden den enskilde valt. Den enskilde ska också informeras om aktuell kötid till önskat boende. Om den enskilde valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en lägenhet inom två månader ska han/hon återigen erbjudas ett annat boende. I riktlinjerna betonas vikten av att all information och alla åtgärder som vidtas i ärendet ska dokumenteras. Under förutsättning att handläggning sker enligt de fastställda riktlinjerna ska inte valfrihetssystemet inom vård- och omsorgsboenden medföra att stadsdelsnämnderna riskerar vitesföreläggande på grund av att beslut inte verkställts inom skälig tid.

För att socialtjänstlagen inte ska begränsa den enskildes möjlighet att välja utförare föreslås i förslaget till Lag om valfrihetssystem (LOV) ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att kommunen får avvakta med att verkställa biståndsbeslut om den enskilde själv begär detta. På så sätt kan den enskilde avvakta med en insats för att få den av en viss utförare utan att kommunen riskerar en särskild avgift för icke verkställt beslut. Har beslutet inte verkställts inom ett år ska det omprövas enligt förslaget.

Bilaga

Statistikrapport av stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), kvartal 3 2008.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Carin Jämtin* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Trenden med fler beslut om särskilt boende som inte har verkställts inom tre månader är beklaglig, eftersom det innebär att allt fler äldre inte får plats direkt i önskat boende. Äldreomsorgens bristande ekonomiska resurser och nedläggning av flera särskilda boenden under mandatperioden är en orsak till försämringarna. Uppenbarligen har det

så kallade valfrihetssystemet inte inneburit att fler kan flytta till önskat boende. Eftersom äldre främst vill bo kvar i sitt närområde, kan ökningen av ej verkställda beslut tyda på en brist på platser i attraktiva boenden i det egna området. Det vore angeläget med en närmare analys av vilka boenden som de äldre köar till, särskilt som den genomsnittliga boendetiden är relativt kort. Dessutom riskerar stadsdelsnämnderna vitesförelägganden, vilket inte är något överbetyg för stadens äldreomsorg.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Stockholm den 18 mars 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Ylva Tengblad

Särskilt uttalande gjordes av *Roger Mogert*, *Teres Lindberg*, *Malte Sigemalm* och *Abdo Goriya* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Inger Stark* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat till länsstyrelsen, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 3 2008, se *bilaga*. För kvartal 3 2008 har stadsdelsnämnderna rapporterat totalt 70 beslut som inte hade verkställts inom tre månader. Under perioden har 18 av dessa beslut verkställts och 4 ärenden har avslutats varför det vid periodens slut den 30 september 2008 fanns 48 ej verkställda beslut att rapportera. Samtliga beslut avsåg särskilt boende.

BEREDNING

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 9 december 2008.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 december 2008 att godkänna stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut, kvartal 3 2008, och att överlämna stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut till kommunfullmäktige.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Antalet beslut som inte verkställts inom tre månader har även vid detta rapporteringstillfälle ökat något jämfört med föregående kvartal. Alla beslut avser beslut om särskilt boende och i samtliga fall har den enskilde valt att vänta på ett önskat boende, alternativt tackat nej till erbjudet boende. Två av besluten har dock felaktigt rapporterats som resursbrist till Länsstyrelsen. I bägge fallen framgår det av individrapporten att den enskilde har ett särskilt önskemål om boende.

Det faktum att den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende medför att många beslut inte kan verkställas inom tre månader. Detta innebär att om den enskilde väljer att vänta på ett önskat boende riskerar ansvarig kommun vitesföreläggande enligt socialtjänstlagen.

I Länsstyrelsens rapport "Handläggning av ej verkställda beslut i äldreomsorgen" som publicerades i juli 2008, framgår att till och med den 30 juni 2008 hade 13 beslut från Stockholms stadsdelsnämnder anmälts till Länsrätten. I sju av beslut har Länsrätten meddelat domslut och i samtliga fall har stadsdelsnämnderna tilldömts vitesföre-

läggande. Två av domarna har överklagats till Kammarrätten varav en dom har kommit där Kammarrätten lämnat bifall till stadsdelsnämndens överklagan. I rapporten konstaterar Länsstyrelsen att Länsrätten i sina bedömningar lägger vikt vid om det av dokumentationen i ärendet framgår att kommunen gjort försök att erbjuda den enskilde bostad vid andra särskilda boenden än det som den enskilde ansökt om eller önskar komma till.

Enligt Stockholms stads riktlinjer för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård och omsorgsboenden (KF 2008-05-12) ska den enskilde alltid erbjudas ett alternativt likvärdigt boende om det inte finns en ledig lägenhet att tillgå på något av de boenden den enskilde valt. Den enskilde ska också informeras om aktuell kötid till önskat boende. Om den enskilde valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en lägenhet inom två månader ska han/hon återigen erbjudas ett annat boende. I riktlinjerna betonas vikten av att all information och alla åtgärder som vidtas i ärendet ska dokumenteras. Under förutsättning att handläggning sker enligt de fastställda riktlinjerna ska inte valfrihetssystemet inom vård och omsorgsboenden medföra att stadsdelsnämnderna riskerar vitesföreläggande på grund av att beslut inte verkställts inom skälig tid.

För att socialtjänstlagen inte ska begränsa den enskildes möjlighet att välja utförare föreslås i förslaget till Lag om valfrihetssystem (LOV) ett tillägg i socialtjänstlagen som innebär att kommunen får avvakta med att verkställa biståndsbeslut om den enskilde själv begär detta. På så sätt kan den enskilde avvakta med en insats för att få den av en viss utförare utan att kommunen riskerar en särskild avgift för icke verkställt beslut. Har beslutet inte verkställts inom ett år ska det omprövas enligt förslaget.

Vid äldrenämndens sammanträde den 16 september fick äldreförvaltningen i uppdrag att i samband med rapportering av ej verkställda beslut fortlöpande redovisa antalet avslag till särskilt boende som överklagats till Länsrätten samt hur många brukare som fått bifall på sina överklaganden. Vid äldrenämndens sammanträde den 16 oktober redovisades antalet avslag och överklaganden avseende år 2007. Motsvarande redovisning avseende år 2008 kommer att ske vid nästa rapporteringstillfälle av ej verkställda beslut för kvartal 4 2008. Därefter kommer redovisningen att ske fortlöpande kvartalsvis i samband med rapporteringen av ej verkställda beslut.

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 9 december 2008. Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.